

Riigikohtu arvamus¹ tsiviilkohtumenetluse seadustiku eelnõu kohta

1. TsMS § 150 lg 4 muudatused

Seletuskirja abil jääb mõneti arusaamatuks, kuidas see muudatus aitab kohtute töökoormust optimeerida. Seletuskirja lause „Riigilõivu tagastamise avalduse ootamine ja eraldi menetlemine ei ole kõigil juhtudel otstarbekas“ ei selgita muudatuse vajalikkust. Sisuliselt ei ole siiski selle muudatuse vastu.

2. TsMS § 405 muutmine

On kaheldav, kas lihtmenetluse piirmäärade vähemalt sellises ulatuses tõstmine (koos kõrvalnõuetega 10 000 euron) on ikka õigustatud. Lihtmenetlus on olemuslikult ette nähtud n-ö väiksemate tsiviilasjade lahendamiseks, selles menetluses on põhimõtteliselt piiratud mitmed menetlusosaliste õigused. Sellisel juhul võib lihtmenetlus pikkamööda muutuda põhimenetluseks. Määrade tõstmise asemel tuleks välja töötada lahendusi, mis aitaksid lihtsustada nn põhimenetlust, ilma et see muutuks lihtmenetluseks.

3. TsMS § 415 muudatus

Seletuskirjast nähtub, et nt 2023. aastal tehti maakohtutes 5304 tagaseljaotsust ning kaja esitati 80 otsuse peale. Arvestades seda statistikat, mille kohaselt esitatakse kajasid nii vähestel juhtudel, ei ole pakutud muudatusel olulist, laiemat tähtsust. Arvestades mh seda, et kaja võidaksegi esitada pigem siis, kui tagaseljaotsusest on teada saadud selle otsuse täitmiseks alustatud täitemenetluse raames, st ei ole tegemist pahatahtliku valikuga.

4. TsMS § 666 lg 3 muudatused

Ei toeta lahendust, et registri-, pankroti-, lähenemiskeelu asjades, samuti eestkoste- ja kinnisesse asutusse paigutamise asjades võiks määruskaebusi lahendada üks ringkonnakohtu kohtunik. Ringkonnakohus on kollektiivne kohus. Õiguskorra ja madalama astme kohtute praktika ühtlustamise jaoks on tulemuslikum see, kui õigusküsimusi arutab konkreetset kohtuasja lahendavas koosseisus kolm kohtunikku. Kuigi kehtivas õiguses on võimalik, et teatud asju vaatab läbi üks ringkonnakohtu kohtunik, ei ole vajalik seda laiendada, v.a ehk asjades, kus õiguslikke küsimusi peaaegu pole, tegemist on nt diskretsiooniga (nt menetluskulude kindlaksmääramine vms).

Nt isikule eestkoste seadmine riivab intensiivselt tema põhiõigusi, arvestades eestkoste seadmisega tekkida võivaid olulisi piiranguid eestkostetava varakasutus- ja käsutusõigusele, tehingute tegemise õigusele, valimisõigusele. Ning nt ka kinnisesse asutusse paigutamise asjades esitatud määruskaebusi peaks samal põhjusel läbi vaatama kolm kohtunikku, arvestades isiku liikumisvabaduse täielikku piiramist ja tahtest olenematu ravi määramist. Ringkonnakohus peab hoolikalt kontrollima, kas maakohtus olid tagatud kõik seaduses ettenähtud menetluslikud garantiid ning esinevad kõik eestkoste seadmise / kinnisesse asutusse paigutamise alused. See määruskaebemenetlus ei saa olla n-ö automatiseeritud, kus üks ringkonnakohtunik lööb maakohtu kinnisesse asutusse paigutamise määrusele kinnitava templi peale. Piisav ei ole seletuskirjast nähtuv põhjendus, et valitud asjade korral ei ole tegemist

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.

õigusemõistmise asjadega PS § 146 tähenduses ja et neid asju võiks lahendada mõni haldusorgan. Tehtavaid otsuseid peab saama kontrollida võimalikult kvaliteetselt.